

***ОТ ЕКИПА Поздравление**

Скъпи читатели,

*Екипът на списание "Зари" ви поздравява с настъпващите Коледни и Новогодишни празници!
Желаем ви здраве, радост и късмет!*

ВЕСЕЛА КОЛЕДА Празнична трапеза

Коледна питка с паричка

Продукти: 1 пакет бяло брашно, 1 кубче мая, щипка сол, 2 яйца, 400 мл хладка вода, 1ч. л. захар, 100 г разтопено масло (олио).

Приготвяне: Взема се дълбока широка купа и се пресява брашното през сито над купата. В дълбока чаена чаша се слагат кубчето мая, захарта и 100 мл хладка вода. Остава се за около 10-20 минути. В купата с брашното се прави кладенче, където се слагат счупеното 1 яйце и белтъкът от другото яйце (жълтъкът се отделя за намазване). След като маята се е разтворила окончателно в чашата, се добавя при яйцата в кладенчето. Слага се солта, една супена лъжица олио и се започва да се меси тесто. Първоначално се събира малко по малко с пръсти, за да стане на топка. След това се взема топката, изважда се от купата и се слага на масата да се меси. Отдолу се намазва леко с разтопено краве масло или олио, поръсва се с брашно и се измесва топката тесто. След готовност се слага отново в купата, покрива се с памучна кърпа и се оставя настрана да втаса за 30 минути. Подготвя се кръгла тава за печене, на която дъното ѝ отстрани се намазва с краве масло. От втасалото тесто се отделя средно голяма топка. Останалото се измесва и се слага монета от един лев, увита в целофан или хартия, след което може вече да се разстели в тавата за печене. От откъснатата топка се оформят много малки топченца, които да имитират зърна грозде, и се подреждат във формата на чепка отгоре върху разстланото тесто. Правят се тънки пръчки и се слагат над зрънцата грозде, за да стане чепката истинска. От останалото тесто се оформя житен клас, като се правят малки зрънца и стебло. След като са сложени важните символи, може да се намаже питката с жълтъка, смесен с малко мляко или вода. Пече се в загрята фурна на 200 градуса - най-напред отдолу, за да се вдигне добре (15 минути), след което се включва отгоре още 15-20 минути. Внимава се да не се жарне.

Печена пуйка с кестени

Продукти:

1 пуйка около 2,5-3 кг,
прясно смяна морска сол и черен пипер,
3 с. л. плюс 1/4 ч. ч. зехтин,
250 грама бекон, нарязан на кубчета,

700 грама мляно свинско месо (от плешка), може и кайма смес,
12 кестена (печени, белени и накълцани), може да се заменят с 50 грама лешници,
10 сушени сини сливи и кайсии, накълцани,
2 ч. ч. галета,
1 ч. ч. пармезан,
2 яйца,
2 с. л. прясно смлян черен пипер,
щипка индийско орехче,
1 ч. л. розмарин на ситно,
1 с. л. градински чай на ситно,
магданоз,
2 ч. ч. бяло сухо вино.

Глазура:

80 мл зехтин,
1 с. л. мед,
сок на половин портокал.

Приготвяне:

1. Фурната се загрева на 180 С.
2. Измитата, почистена и подсушена пуйка се осолява и овкусява с черен пипер отвътре.
3. В тиган се загреват 3 с. л. зехтин, добавя се беконът и се запържва до златистокафяво. Добавя се свинското месо (каймата) и се готви, като се разбърква около 20 минути.
4. Добавят се кестените (лешниците) и сушените плодове. Готви се още около 8 минути. Отдръпва се съдът от огъня и се оставя да се охлади около 20 минути.
5. Добавят се галетата, пармезанът, яйцата и подправките. Разбърква се добре с дървена лъжица.
6. Пуйката се пълни с получената плънка и се зашива. Постава се в тава, поръсена със стръкове магданоз и зехтин. Залива се с бялото вино и се овкусява със сол и черен пипер. Покрива се с медената глазура. Пече се около 2,5-3 часа, като периодично се облива със соса (Ако пуйката започне да потъмнява, я покрийте с намазено алуминиево фолио).
7. След като е готова, пуйката се оставя да престои около 20 минути, преди да се премахнат конците.

Баница с късмети

Продукти:

1 пакет готови кори,
300-400 гр. краве сирене,
150 мл олио,
4 яйца,
дрянови клончета,
300 мл газирана вода.

Приготвяне:

В предварително намазената с олио тава се нареждат два пласта кори и се наръсват с натрошено сирене, отново два пласта кори и натрошено сирене и така до изчерпване на количеството, като се завършва с кори. Между корите сложете дрянови клончета, които предварително сте нарекли с късметчета за Новата година. Баницата се нарязва с остър нож на триъгълници, като внимавате да не засегнете дряновите клонки. Броят на късметите трябва да отговаря на броя на парчетата, на които смятате да нарежете баницата. Залива се с добре сгорещеното олио. Разбиват се яйцата и към тях се прибавя газираната вода. С получената течна смес се залива баницата, като се разклаща, за да поие равномерно. Пече се в предварително загрята фурна до зачервяване. След като се извади от фурната, се обръща, като леко се повдига от единия край, и се покрива с кърпа за известно време.

Фантастични коледни сладки

Продукти:

60 г меко масло,
60 г кокосово масло, може олио,
1/2 чаена чаша захар, може кафява,
1 яйце,
2 ч. ч. брашно,
2 с. л. изцеден сок от лимон,
1 ч. л. настъргана кора от лимон,
1 ч. л. бакпулвер,
сладко от вишни за слепване.

Приготвяне:

С миксер се разбиват маслата със захарта, прибавя се яйцето и се бие, докато сместа стане кремообразна. Прибавят се брашното, лимоновият сок, лимоновата кора, бакпулверът и се замесва средно меко тесто. Остава се в хладилника за около час - да стегне. Разточва се на кора с дебелина около 0,3 мм и се нарязват формичките.

Подреждат се в тава върху хартия за печене и се слагат в предварително загрята фурна за около 7-10 минути. Изчакват се да изстинат и се слепват със сладкото.

По желание може да украсите с белтъчна глазура от един разбит белтък с една и половина чаена чаша пресята пудра захар. След ден сладките съвсем леко омекват от сладкото и стават наистина фантастични.

Лебеди

Продукти:

300 мл прясно мляко,
2 броя яйца,
20 г мая,
3 с. л. олио,
1 кг брашно,
по 1 с. л. сол и захар,
2 с. л. кисело мляко,
1 ч. л. сусам.

Приготвяне:

От изброените продукти се прави тесто, от което се оформят хлебчета с големина на яйце, оставят се да втасат, намазват се с кисело мляко и се поръсват със сусам. Изпичат се в предварително загрята фурна на 200 градуса за 30 минути. От 2 с. л. вода и брашно се омесва тесто, от което се правят шийките на лебедите – оформят се ченгелчета като ръкописната буква “г” и също се изпичат.

Хлебчетата се разделят на две с хоризонтален разрез. Двете половини на хлебчетата се почистват от средата, т.е. издълбават се. Долната половина се напълва с картофено пюре, руска салата или подобна смес. Горната половина на хлебчето се разделя на две половини и се забожда в сместа като крила. Накрая се забожда и шията.

Салата "Фитнес"

Продукти: едно средно голямо цвекло, 2 големи моркова и 2 големи ябълки, 15-20 ореха, сол, оцет, зехтин за овкусяване.

Приготвяне: цвеклото, морковите и ябълките се настъргват на едро ренде. Объркват се в голяма купа заедно с подправките. Солта и оцетът трябва да са съвсем малко - солта една щипка, оцетът не повече от една лъжица. Орехите се нарязват на дребно или се смилат на по-едра машинка. Салатата се поднася или в малки купички, като плътно се покрива с орехи, или в плоска чиния, поръсена обилно отгоре с орехите.

Капама "Лукс"

Продукти:

4 бр. свински пържоли от бут,
2 бр. пържоли от пилешко филе,
2 бр. пържоли от пилешки бут,
200 г пресни печурки,
5-6 бр. свински ребра,
1-2 бр. сурово пушена наденица,
100 г пушено топено сирене,
1 ч. ч. бяло вино,
смян кимион,
смян черен пипер,
1-2 зърна бахар,
сол,
соев сос,
1 бр. сушена чушка,
1 чаша вода.

Приготвяне:

Всичкото месо се овкусява с подправките - кимион, сол, черен пипер, уни и соев сос. Най-отдолу в глинен гювеч се подреждат ребрата и от всеки вид месо. Добавят се нарязани на филийки печурки, парченца топено сирене и така последователно всички продукти. Най-отгоре се слагат една сушена чушка за вкус и бахарът. Залива се с виното и водата. По желание отгоре може да се сложат и парченца кашкавал. Слага се капакът и по възможност се запечатва с тесто. Гювечът се поставя в тава и се слага в студена фурна. Пече се на умерена фурна около 2 часа.

Коледен кекс**Продукти:**

3 ч. ч. брашно,
3 яйца,
1 1/2 ч. ч. захар,
1/2 кафена чаша олио,
1 ч. ч. прясно мляко,
1 ч. л. бакпулвер,
1 ч. л. ванилия,
150 г стафиди,
2 с. л. пудра захар.

Приготвяне:

Стафидите (150 г) се накисват в гореща вода за десетина минути, след което се отцеждат. Яйцата (3 бр.) и захарта (1 1/2 ч. ч.) се разбиват до побеляване. Добавят се олиото (1/2 ч. ч.), брашното (3 ч. ч.), млякото (1 ч. ч.), ванилията (1 ч. л.) и бакпулверът (1 ч. л.). Сместа се разбива много добре. Накрая към нея се добавят стафидите и отново се разбърква. Формата за кекс се намазва с олио и се поръсва с брашно. В нея се изсипва кексовото тесто. Кексът се пече при 180 градуса за 45 минути. Разрязва се, след като изстине и по желание се поръсва с пудра захар.

ГОДИШНИНА И не се умори да продуцира!!!

Роден е в емблематичното село Бистрица, сгушено в подножието на Витоша. То се прочу със своите музикални и артистични баби. И със свирепите футболисти от "Бистришки тигри". Да, с тези същите тигри, с които бате Бойко Борисов рита топка и ги вози с правителствения самолет из страната.

Още преди да постъпи в софийския Държавен институт (училище) за слепи, баща му го обзавежда с ръчна хармоника "Хонер". Малкият Рашо набързо научава популярната за времето си песен "Капитанът болен лежи". Той разпъва хармониката и с единствения си в началото музикален номер весели почти всеки ден седналите на трупите пред кварталната дъскорезница съседки.

И той като много талантиливи хора има известни проблеми в училището. Селското дете, далече от семейния уют, трудно свиква с училището, с живота в интерната. И неговата баба го жали, не разбирайки строгите училищни изисквания към любимото внуче. В училището Рангел свири на цигулка. Баща му отново проявява завидна щедрост и от заложна къща му купува суперцигулка, избрана от композитора Васил Коев. Тогава Рашо е още в четвърто отделение. За определено време той дори е най-добрият цигулар в училището. Придобитата музикална подготовка в училището за слепи, а вероятно и определена природна одареност, впоследствие ще се окаже много полезна за неговите по-нататъшни музикални и продуцентски занимания.

След училището дръпва много яко напред. Завършва дори средно образование. Знайно е, че японският премиер Какуей Танака няма грам гимназиални спомени. А Йосип Тито и Георги Димитров не успяват да завършат даже и втори прогимназиален клас.

През 60-те години на миналия век е изявен самодеец. Свири на контрабас в естрадният оркестър, пее песните на Георги Кордов и Емил Димитров. От 1985 до 1992 г. завежда художествената самодейност в ПП "Успех" София. Този период от неговия живот се оказва особено плодотворен. Рангел успява да осигури на самодейците висококачествени музикални инструменти и мощна озвучителна техника. Много бивши работници и служители на софийския "Успех" с благодарност си спомнят чудесните предавания по заводската радиоуредба, организирани от Рангел в качеството му на председател на Комисията за радиопредавания. Съвсем доскоро е и технически организатор на дамската вокална група "Люлин", ръководена от Райна Митина.

Преди 10 години Рангел Попов успява да подготви и издаде в 600 екземпляра диск с изпълнения на оркестъра за народна музика "Успех София" с ръководител Синджап Лимонов. Две години след това ощастливява с диск и талантилия бас Стефан Паскулов, продуцирайки негов диск с тираж над 200 бройки. Тези му занимания са сякаш загревка за бъдещия му обемен продуцентски продукт, появил се през 2012 година. В продължение на цели осем години упоритата работа г-н Попов успява да подготви колекция от 20 диска, съдържащи около 250 избрани творби на Хора на слепите "Академик Петко Стайнов". Негов неизтощим сведущ консултант е маестро Стоян Бабеков. Компютърната обработка на всички песни извършва Иван Доброволов. Яна Йорданова пък успешно обгрижва цялостния дизайн на колекцията. Сега екипът на Рангел се опитва да разработи и представи нов продуцентски проект, целящ издаването на 4 диска с изпълнения на флейтиста Кирил Костов.

С риск малко да прекаля ще се позова на великия Алфред Адлер. Колко е прав виенският психолог, твърдейки, че увреждането отключва механизмите на свръхкомпенсация, устрема за себедоказване, поривите за успех. И особено ако то е двойно сензорно увреждане, както е при Хелън Келър, Харалд Тиландер, Боряна Коскина. За съжаление преди 6 години слухът на Рангел рязко се влошава, принуден е да ползва слухов апарат. Но това не осуetyава приключването на най-значителния му продуцентски продукт – гореспоменатата колекция.

В началото на годината Рангел навърши една доста кръгла годишнина. Макар и на патерица, да го поздравим по случай неговите 75 години! Да му пожелаем по-добро здраве, дълголетие и нови продуцентски продукти!!!

Ангел СОТИРОВ

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Асеновград

Поезия и красота

На 13 ноември - Международния ден на слепите хора и Световния ден на добротата, в градската библиотека "Свети Паисий Хилендарски" - Асеновград се състоя юбилейно тържество по случай 70-годишнината на талантливата незряща поетеса Лушка Маджарова от град Лъки и премиера на новата ѝ стихосбирка "Живи въглени". Тя е член на ТСО на слепите и ТО на сляпо-глухите в Асеновград, почетен гражданин на град Лъки и общината и член на Съюза на независимите писатели в България. Известната в нашата страна поетеса има преведени творби на руски и английски език и множество литературни награди.

Водещи бяха Йордан Кожухаров и Елена Славкова от НЧ "Свети Паисий Хилендарски - 1997".

Официални гости бяха Димитър Парапанов - председател на НАСГБ, Велик Атанасов - председател на РСО Пловдив, както и Мария Вълканова и Даниела Костова от община Асеновград.

Стихове на Лушка Маджарова изпълниха членовете на литературен клуб "Орфей" и Иван Шопов - председател на ТСО на слепите и ТО на сляпо-глухите в Асеновград.

Авторката е един духовно извисен човек, носител на общочовешки добродетели като обич, доброта, вяра, смирение.

В празничното пространство на препълнената зала сърцата пулсираха със слънчеви мисли.

Поздравленията бяха много, както и красивите цветя. Поднесени бяха и стихове, посветени на Лушка, от Елена Славкова и Славка Илиева. Дует "Настроение" също поздрави юбилярката.

Славка СТАВРЕВА

София

Пловдивски поливалентен творец се разхълца

И гласът на четящия своя разказ затрепери. Той се разхълца. Залата веднага откликна. Чух две жени от дясната си страна тихичко да хлипат. Спас Карафезов възкликна: "Оооо, Стефане, ти си бил много чувствителен!".

На 28 октомври в салона на Националното читалище на слепите се състоя среща с поливалентния пловдивски творец Стефан Стойчев. Освен журналист, работил за десетина печатни и електронни медии, той е автор на сатирични, поетични и белетристични текстове, по-голямата част намерили място в петте негови книги. Над седем години се занимава и с актьорско майсторство. Години наред участва в редица национални фестивали, като представя свой авторски хумор, а също и чужди произведения. От тях той е носител на много златни и сребърни отличия.

Срещата продължи почти час и половина. След представянето си гостът прочете по няколко неща от книгите си. А след това въпросите заваляха. Питаха го за него самия, за неговите професионални занимания, как е станал телевизионен водещ. Зададох му и въпросите как е попаднал сред слепите и как се запознал с Ангел Сотиров. Стана дума и за неговите спортни занимания като футболист на ФК "Марица". Дори и за пловдивския кметски балотаж.

Идеята за тази среща принадлежи на Керанка Милушева. Тя именно това лято даде за сканиране и петте книги на пловдивския автор, които сега могат да се намерят безпроблемно в електронната библиотека към читалището на слепите. Оказа се, че част от присъстващите вече са бяха запознали с някои от книгите на брадатия дългокос интелектуалец, чийто съграждани го вземат ту за благ

свещеник, ту за изявен художник от пловдивската бохема. Веднъж дори прегърбена о две бабичка се опитва да му целува ръка, а моята племенница е в захлас от артистичната му визия.

Самият живот, както при Максим Горки, е неговият престижен университет. А професионалните му метаморфози пък напомнят донякъде на тези, на които са подложени американският писател Джек Лондон и съвременният български писател Христо Стоянов. Преди да стане утвърден журналист и писател - какво ли не е работил! Стефан Стойчев е бил оператор-стъклодобивник, групов майстор, шофьор, дърводобивник в Коми, водач на товарно такси, управител на почивен дом, фотограф на свободна практика. Но в действителност той през цялото време е бил сякаш изцяло отдаден на изящната словесност, като я създава и представя.

От името на читателите и от мое име да пожелаем на Стефан Стойчев нови и все така успешни срещи с почитателите на неговото творчество! А защо не и още книги!!!

Ангел СОТИРОВ

Посещение на Гигинския манастир

На 14 ноември в слънчевата събота, когато лятото все още сякаш не искаше да си отиде, 50 ентузиазирани туристи потеглиха на път с автобус сред природата, за да посетят Гигинския манастир. Той се намира на 18 км югозападно от Брезник и на 5 км от село Гигинци в полите на връх Тумба в планината Църна гора. Манастирът се намира на 1000 м надморска височина и до него се стига по 5 км идеален асфалтов път. Екскурзията се организира съвместно от РСО София и Спортен клуб "Успех". Гигинският манастир "Свети Свети Козма и Дамян" в годините е известен и като Черногорски манастир - заради името на близката планина, в чието подножие е построен през XI век в местността Китка. По време на Второто българско царство манастирът е важно духовно средище, като притежава богато стопанство и множество имоти, подарени от българските царе и боляри.

Гигинският манастир е един от малкото български манастири, които продължават да функционират и след османското нашествие и се налага като духовно и просветно огнище за населението в района.

През XVI век в обителта се помещава и килийно училище.

Около 1737-1739 г. манастирът е опожарен от турците, за да възкръсне малко по-късно благодарение на няколко хилендарски монаси, които откриват лековит извор в близост до сегашните постройки и решават да преместят обителта до аязмото. С помощта на местното население са построени килиите, стопанските постройки и сегашната църква.

След 1944 г. по време на тоталитаризма е превърнат първоначално в концлагер, по-късно е преустроен в пионерски лагер, а след това изоставен на произвола на съдбата.

През 1998 г. духовната дейност в Гигинския манастир е възобновена и започва възстановяването на стопанството и връщането на имотите. Изградени са водопровод и парно отопление, облагороден е целебният извор. В началото на май 2007 г. започва цялостно обновяване на манастирския комплекс, което включва реставриране на трапезарията, хамбара и църквата, изграждане на рухналото източно крило и възстановяване на централния корпус.

Днес Гигинският манастир е едно прекрасно място за поклонение и духовна наслада. Най-ценната сграда в манастира е църквата, построена през 1814 година. Тя е еднокорабна, едноапсидна, с две конхи и прекрасни стенописи от края на XIX век.

Монасите посрещнаха нашата група особено радушно и сред звъна на камбаните ни изнесоха увлекателна беседа за историята и традициите на манастира.

Участниците в екскурзията се разходиха сред красивата природа, хапнаха от вкусния курбан, с който монасите ни нагостиха в новопостроената трапезария, измиха лица и души с водата от лечебния извор, а любителите на природата посетиха и близката ферма за биволи.

Надя ТОМБУШЕВА

ОБЩЕСТВО Внимание, отдръпнете се зад жълтата линия!

Още нещо за безопасното ползване на столичното метро

Изминаха много години откакто първите влачета на столичното метро потеглиха по линията "Константин Величков - Сливница". Оттогава много неща се промениха и сега имаме две метролинии с 35 станции. Много неща се промениха и за нас - хората със зрителни увреждания.

За щастие отдавна вече отмина времето, в което на нито една от станциите нямаше никаква релефна маркировка, а на пероните имаше само оцветени в жълто предупредителни линии. Да не говорим за релефните маркировки при първо и последно стъпало на сравнително по-новите метростанции. И може би точно поради наличието на тази система за ориентация и аз като мнозина лишени от зрение колеги неведнъж съм се запитвала: "Добре де, а какво има от другата страна на ограничителната линия? Какво ще намеря, ако въпреки всичко падна от перона на коловоза? Какво трябва да правя и от какво трябва да се пазя, ако, не дай Боже, ми се случи нещо такова?"

С тези и други подобни въпроси се обърнах към началника на метростанция "Дружба" по линия 1 на столичното метро г-н Емил Лозанов, който беше достатъчно отзивчив, за да задоволи моето любопитство.

И така - да си дойдем на думата. На пероните на всички метростанции има боядисани в яркожълт цвят ограничителни линии, преминаването на които означава, че вече сме в опасна близост както до края на перона, така и до идващото по линията влаче. Специално за незрящите ползватели на метрото тези линии са обозначени с релефна маркировка. На първите метростанции релефна маркировка изобщо не съществуваше. По-късно тя трябваше да се добавя допълнително върху вече положената настилка на пероните, поради което на тези места релефната ограничителна линия се формира от набити в плочките метални полусферички. На по-новите метростанции тази специализирана маркировка вече се залага още преди да бъде построена съответната станция, което дава възможност тя да се формира чрез поставени на перона релефни, тактилни теракотени плочки.

Когато човек се окаже зад предупредителната жълта линия, т.е. в опасна близост до коловоза, от звуковата уредба на станцията се чува съобщение, което го приканва да се отдръпне зад нея.

Съобщението не е автоматично генерирано, а се прави от дежурния в командния пункт на станцията. Дежурният има възможност да наблюдава случващото се на различни горещи точки с помощта на разположените в командния център монитори. А на мониторите се получава информацията от няколко десетки камери, с които се следи какво става на пероните, на стълбите и ескалаторите, в пространството пред асансьорите и, разбира се, на други места, които са набелязани от хората, отговарящи за безопасността на пътниците. В случай че има повреда на някой от асансьорите, на таблото на дежурния се получава информация и светлинен и звуков сигнал, така че ако пасажер е заседнал в асансьора, той може да разчита, че съвсем скоро ще дойдат специалистите, които ще го избавят от възникналото затруднение. Освен това в командния пункт има и табло за безопасност, от което дежурният може във всеки момент да изключи напрежението, подавано по контактната релса, от която движещият се влак черпи електрическа енергия. На таблото има и бутон за отнемане на честотата. Влаковете в метрото се движат с определена кодирана скорост, максималната е 80 километра в час. Машинистите са в постоянен звуков и светлинен контакт с дежурните по станции. В случай че на релсовия път има например паднал човек, дежурният може с помощта на този бутон да отнеме "честотата" и по този начин се гарантира бързото спиране на композицията. Влакчето спира рязко, все едно че някой е отворил аварийен клапан. Разбира се, самият машинист също може да забележи, ако на релсите има нещо, на което мястото му не е там, но за предотвратяване на тежки злополуки се разчита и на бдителността на дежурния, и на информацията от камерите.

Предотвратяването на нещастен случай при падане на човек на коловоза се гарантира и чрез наличието на поставени в двата края на пероните бутони за безопасност, които могат да се активират и от

намиращите се на място полицаи или други служители на метростанцията.

А какво трябва да знае човек, който, не дай Боже, е паднал от перона на коловоза?

Влаковете в метрото се задвижват с електрическа енергия, която те черпят от контактна релса. По нея протича прав ток с опасно за човека напрежение от 1000 волта. На различните метростанции релсата е разположена на различно място. На по-старите - от "Сливница" до "Младост 1" включително, тя се намира под края на перона откъм линиите. На сравнително по-новите метростанции, в това число и на тези по линия 2, тя е разположена по средата между линиите, по които се движат влакчетата.

Контактната релса е поставена на 60 см височина от дъното на коловоза в специален изолационен кожух, който я закрива отгоре и от страни. Всяка от мотрисите, които движат влакчетата, е снабдена с така наречените "лапи" намиращи се от двете ѝ страни. Те се плъзгат отдолу по контактната релса. Именно на това място се осъществява контактът с нея и съответно захранването на машината с електрическа енергия.

Естествено, човек трябва да внимава да не докосва оголената част на контактната релса. Допирът до нея сам по себе си не крие опасности. И въпреки това опасността е много близка, защото ако сме в контакт с тази релса, само едно мигновено докосване до друг метален предмет, например до намиращата се в непосредствена близост до нас ходова релса, по която се движи влакът, ще доведе до резултат, който ще бъде едновременно и светкавичен, и фатален.

Какво има на самия коловоз? Каква е дълбочината му?

Коловозите на различните станции имат различен облик. Във всички случаи едно и също е разстоянието от релсата, по която се движи влакът, до нивото на перона. Така се гарантира, че на всички станции след отварянето на вратите на влакчето перонът и подът на вагоните са на едно и също ниво.

Ходовите релси са монтирани върху траверси, като поставената върху траверсата релса се намира на 30-35 см от дъното на коловоза. На някои станции от страни на релсите има и бетонов фундамент, на други са само траверсите. Важното, което трябва да се знае, е, че при падане от перона на коловоза човек може да пострада не само от токов удар или от идващия влак. Той може твърде сериозно да се контузи, удрийки се в бетона на дъното или в траверсата и релсата. Дъното на коловоза е от бетон, тоест доста твърда настилка, а освен това има и стърчащи болтове, с които са фиксирани траверсите и релсите. Самите траверси също са много твърди и имат остри ръбове. Между двете релси, по които се движат колелата на влакчето, е направен канал с дълбочина 30-35 см. Това всъщност е и най-безопасното място, на което падналият от перона човек би трябвало да остане. На някои станции такова пространство има и между релсата и стената на перона, но то не винаги е безопасно, защото на тази стена може да е поставена контактната релса, а също така на това място падналият може да бъде закачен и от "лапата" на мотрисата.

Най-доброто, което може да направи човек в тази ситуация, е да легне неподвижно в споменатия канал между релсите, по които се движат колелата на влакчето, и да започне да вика, така че да го забележат. Спира се електроподаването и пострадалият се изважда.

Като цяло е почти невъзможно човек самостоятелно да се измъкне от коловоза. От най-долното равнище разстоянието е минимум 140 см, а ако се опита да стъпи върху ходовата релса, ще се отдалечи твърде много от стената на перона. Ето защо той наистина трябва по всякакъв начин да сигнализира за опасността, в която е попаднал, и да очаква намесата на служителите на станцията.

Тук вече е уместно да отбележим и една друга, макар и несравнимо по-малка опасност, която застрашава движещия се самостоятелно по перона незрящ човек. На някои от по-новите станции има стълби, които са разположени успоредно на перона. В зависимост от гледната точка тези стълби или се издигат нагоре или се спускат надолу. По ширина те заемат приблизително половината от широчината на самия перон. Обикновено под тяхното ниво се намира асансьорът, който ни изкачва от перона до фойето на станцията. Това тяхно разположение създава възможност движещите се хора да изминат известно разстояние и под спускащата се надолу лента на стълбището. Незрящият може да удари главата си в тази скосяваща се плоскост. При движението напред бастунът, с който той се подпомага, му показва, че пред него няма препятствие, но над него препятствието се приближава до главата му с всяка измината крачка. Ръководството на столичния метрополитен е уведомено за този проблем и то се е распоредило на мястото, където става възможно сблъскването на главата и стълбите на перона, да се поставят кашпи с цветя. По този начин незрящият пасажер ще бъде предупреден, че на това място не

трябва да продължава напред, а следва да се изнесе леко встрани покрай кашпите.

А какво ни очаква, ако вървейки по перона, се разминем със стълбите и ескалатора и продължим по тясната пътека, която се образува между тях и коловоза? Има ли опасност да попаднем в застрашителна близост до движещ се влак, или да паднем на линиите?

Не! Няма! Защото на това място на самия перон вече има парапет с височина 145 см, който го отделя от коловоза. А продължавайки напред, пътникът ще достигне до края на перона, където има метална решетка, през която не може да премине и трябва да спре и да се върне обратно.

По всяко време на метростанциите има дежурни служители и полицаи, които могат и са задължени да оказват помощ на хора в затруднено положение. В случай че това е незрящ пасажер, полицаят отива при него и се информира с какво може да бъде полезен.

И още нещо. Ако при влизане в някоя станция не се чувстваме достатъчно сигурни, че ще се справим сами, трябва да стигнем до касата и да уведомим касиерката, че се нуждаем от съдействие. Тя ще се обади на дежурните и те ще осигурят служител, който ще ни помогне да се качим на влакчето в желаната от нас посока.

Прекрасно е, че можем да разчитаме на съдействието, вниманието и помощта на служителите. Но най-сигурният начин да се предпазим от опасностите е да се придвижваме бавно и внимателно, да не се разсейваме и да следим наличните ориентири.

Накрая искам да изразя своята и на читателите на списание "Зари" благодарност за отзивчивостта, разбирането и търпението на г-н Емил Лозанов, да благодаря и на останалите служители от метростанция "Дружба" за оказаното съдействие, както и на г-н Светослав Николов – ръководител на екипите по ориентиране и мобилност, които участваха в изготвянето на специализираното помагало "Метроводител за незрящи".

Димитрина МИХАЙЛОВА

Дарът на слепотата

Реч на Кобхамс Асукуо, нигерийски музикален изпълнител, текстописец и продуцент, изнесена на сцената на конференцията ТЕД

Трябва да ви призная нещо. Аз... Аз като цяло не съм особено добър в конференциите (слаб смях). И в словата. И поради това, когато жена ми седи до мен, тя държи бутилка вода или дъвка, или нежно и любящо ме сръгва, за да се увери, че все още внимавам. Трябва обаче да ви кажа, че макар тя да не е тук и да ми липсва, защото вчера беше рожденият ден на сина ни, не ми е била нужна нито дъвка, нито вода, защото бях толкова развълнуван в душата си от самото очакване на това да се случи. И...

(аплодисменти). Може ли само да направя нещо? Не смятам, че ще е извън установения ред да ви помоля за вашето снизхождение и моля, станете на крака за момент и нека почетем екипа, организирано всичко това, екипа на ТЕД екс (силни ръкопляскания). Благодаря ви! Много ви благодаря! Моля ви, седнете! Благодаря ви!

Аз съм мечтател. И нямам... Нямам предвид в буквалния смисъл и буквалния контекст на заспиване и сънуване, макар че и това е много хубаво, защото тогава ми се случва да шофирам и играя голф (смях). Някои от нещата, които обичам да правя. Представете си по-скоро обикновен човек, който или седи на верандата, или лежи с лице към тавана и се унася в мечтания. За щастие, много от нещата, за които съм мечтал, са се превърнали в реалност в живота ми. Силно вярвам, че едно от средствата, един от

елементите, които подхранват моето много силно въображение и способността да мечтая, е дарът на слепотата. И сега ще споделя с вас някои от нещата, които съм научил, няколко житейски урока, които може да са безценни и за вас, и които също научих чрез слепотата.

За начало ще споделя очевиден факт. Аз съм сляп по рождение. Никой друг в семейството ни с 6 деца не е сляп. Няма известна причина, няма връзка, няма обяснение. Само действителността, че не мога да виждам с очите си. Роден съм и израснах в Милитъри бакс. Нямам предвид хубавата част на Милитъри бакс, а другата страна. Живях в блок с 18 апартамента. Между другото - това беше малък блок от 18 апартамента с по 2 спални. В нашия апартамент живеехме родителите ми, аз, тримата ми братя и сестри и различните бездомни животни, които приютявахме, както и моторът "Хонда 118" на баща ми, който ношуваше във всекидневната с мен и братята и сестрите ми (смях) от страх, че едно от огледалата му може да бъде задигнато до сутринта (смях). В квартала ни като цяло винаги имаше нещо, което да очакваш с нетърпение. Особена черта на сутрините ми бяха новините за това чии и какви точно уреди са били откраднати (смях). Също така и кавги между съседи кой чие пиле е убил и изял по погрешка (смях). Всъщност някои от хората се опитваха да намерят решение за тази ситуация, като връзваха парченца червен конец за единия крак на пилетата. Не зная дали това сработваше. За дете, родено без зрение, слепотата нямаше никакво физическо, психологическо или социално значение. Тъй като никога не съм виждал, аз не бях наясно с това, че съм без зрение. Ето защо напълно се наслаждавах на невинността на малкото момче: тичах надолу по стъпалата, прескачах канавки, играех твърдо, биех се още по-силно и попадах във всяка една проблематична ситуация, в която може да си представите едно мършаво и буйно дете. Няколко пъти се е случвало да налетя на стена, хора или мебели толкова силно, че страничният наблюдател да поклати глава и да каже на английски нещо съжалително (смях). Тоест, че съжالياва себе си (смях). С други думи, че човекът, за когото изпитвам съжаление и се тревожа, не съжالياва за себе си (смях). Разбира се, моят отговор на подобен тип мъмрене бе да се разкарам, да настигна моите приятели и да прикрия от неодобрителните очи на майка ми белезите, натъртванията и драскотините, които бях придобил.

Виждате ли, първоначално аз не приемах добронамереното хорско съжаление, защото не разбирах за какво бе цялата тази суматоха. Когато пораснах и придобих повече разбиране за заплетеността на живота за човек без зрение в свят, направен за зрящи хора, аз бях изправен пред надвисващата със застрашителни размери възможност за неуспех в живота ми. Но това, което всъщност аз приемам за много по-лошо, бе фактът, че хората бяха готови да оправдаят моя неуспех заради недъгавостта ми. И това ме отвежда до първия ми урок - не оправдавайте неуспеха, по никаква причина и на никаква цена (аплодисменти)! Нямам предвид, че трябва да сме несъстрадателни или нетърпеливи спрямо онези, които са по-малко способни и които определяме като "хора в неравностойно положение". Вярвам, че трябва да споделяме един с другото бремето си, защото всички преживяваме спадове в живота си. Това, което имам предвид, е следното - може и да ни се случи неуспех, ние обаче трябва да се погрижим, по същия начин, по който ни е сполетял, така и да отминем. Вместо това наблюденията ми показват, че когато има някакъв житейски, наглед непреодолим недостатък в системата, в града ни, в управниците ни, дори в собствените ни характер и тяло, ние сме склонни да намираме извинение за неуспеха. Ние го пренебрегваме, оправдаваме го, подхождаме снизходително и дори ни е удобно с него. Понякога дори намираме различни определения за провала. В моята страна ние от време на време го наричаме "нигерийско прецакване" (смях). И ако нещо не работи така, както трябва, ние поклащаме глава и автоматично правим какво? Виним "нигерийското прецакване" или НП, за краткост (смях). И после продължаваме с живота си. Но, вижте, като оправдаваме неуспеха и го отдаваме на някакъв недостатък на системата, ние изпускаме възможността да преминем наглед непреодолимите пречки и да издигнем себе си и другите.

Бях наистина, наистина вдъхновен от великолепната реч, която Джейсън Ньоку изнесе, и това как той се е справил с неуспеха. Предполагам, че едно от нещата, заради които съм тук, е да кажа (и съм уверен, че вие ще се съгласите с мен), че съзнателно или не той може и да се е провалял много пъти, но никога не е оправдавал неуспеха.

Когато бях на 10 години, аз посещавах началното училище за незрящи. Превъртаме лентата на бърз кадър до деня на моето завършване. Учителите и други доброжелатели ни даваха съвети относно навлизането в света на зрящите. Бяхме предупредени, че ще попадаме на хора, които ще са като цяло подли спрямо нас, че ще ни взимат белите бастуни, ще ни махат ролките хартия от пишещите машини,

ще ни връщат по-малко ресто от необходимото и в общи линии ще се възползват от нас. Защото сме слепи. От опит мога да кажа, а и съм уверен, че много от вас са се убедили, че общественото мнение не е съвсем вярно. Ето защо аз реших сам за себе си да не се затормозявам с разни задигащи бели бастуни, махащи ролки хартия и тем подобни. Аз реших да не приемам точно този съвет. Не знаех дали беше осъзнато, но аз просто реших да вярвам. Осъзнах, че и без това има толкова много неблагоприятни неща в живота, които могат да ти се случат, без значение дали си сляп, или не, че просто няма защо да подхождам с допълнителна предпазливост. Това е вторият ми урок. Той е труден, но го научих от слепотата - вярвай, дори понякога да нямаш причина да го правиш.

Както можете да се досетите, учих този урок отново и отново (смях). В детството ми аз бях дете, с което човек можеше много да се позабавлява и на което да върти добри номера. Обичам да гледам на себе си така. По-големият ми брат ме бе научил как да прескачам отворени улични канавки. Така, всеки път когато се разхождах с приятели и те ме уведомяваха, че приближаваме отворена канавка, аз скачах, без да задавам въпроси (смях). Е, много скоро открих, че моите приятели ме караха да скачам, дори когато нямаше шахти за прескачане (смях). Просто така, за да можем всички да... Тоест, за да може те да се посмеят. Е, в крайна сметка всички се посмяхме добре. Но дори и след като ги хванах, аз продължавах да скачам всеки път, когато кажеха "Скачай!". Избрах да им вярвам, защото, честно казано, да остана въвн от миризливите отходни канавки беше много, много важно за мен (смях). Някои от вас може да попитат - не може ли човек да е прекалено доверчив? Аз смятам, че доверието няма срок на годност. Слепотата ме научи да продължавам да се доверявам, да продължавам да се надявам, да продължавам да вярвам. И, между другото, ако случайно не сте чули, за щастие, появиха се технологии, които не просто премахнаха ролките хартия от брайловите пишешци машини, но и тях самите, замествайки ги с компютри и екранни четци. А що се касае до историята със задигането на бял бастун, все още очаквам да се срещна с някой мой приятел, на когото са му взели белия бастун (смях).

В действителност, имаше момент, в който твърде много се отчаях и през първата ми година в университета аз... аз... си купих очукан "Мерцедес-Бенц". Повреди се още в деня, в който го купих. Спомням си как с моя приятел, който помести в стаята си "Хюндай", се опитахме да сменим гума и на всеки, който ми се обади, казвах: Знаеш ли, имам малък автомобилен проблем (смях). Малко гордост за мен. Е, за щастие, можем да си позволим по-добри коли и имам верен шофьор, както и бдителните очи на жена ми, така че... Знаете... Никакви крадци на бели бастуни и такива работи. И като заговорихме за жена ми... Тя и аз ПОНЯКОГА ходим да пазаруваме заедно. Забележете, че наблегнах на думата "понякога" (смях). И докато повечето мъже биха споделили моите чувства по отношение на пазаруването, аз рядко му се наслаждавам поради малко по-различна редица причини. Защото пазаруването е женски спорт и аз наистина вярвам в това (смях). Същността му е в пира за очите, попадащи върху различни стоки и други такива. Може да си представите в общи линии колко бързо аз бих загубил интерес (смях). Преди време с жена ми влязохме в магазин в свободната зона на летище. Искане да купим шише вода. Преди да разбере - тя беше спряла, прелистила списание, избрала книга, взела пакетче желирани червеи... Наглед обичайни действия от нейна гледна точка, но за мен това беше доста притеснително (слаб смях). Ние отидохме, за да купим определен артикул, но в крайна сметка търсихме други неща. И точно тогава ми просветна - понякога зрението ни разсейва (силен смях и аплодисменти). Трябва да ви кажа, че когато жена ми отиде да пазарува, без значение колко добри са намеренията ѝ да купи само нещата от списъка, тя някак винаги успява да се върне с повече неща. Тя обича да казва, че са "на сметка" (смях). Тя знае много за пазаруването „на сметка“, продажбите, тези на половин цена и тъй насетне. И трябва да ви кажа, че съпругата ми е фантастична, великолепна жена. А трябва да добавя това, защото после се прибирам къщи при нея (силен смях). Не ме разбирайте погрешно. Зрението е скъпоценен дар. Зрението е наистина скъпоценен дар. Но по пътя към вашата дестинация това, което виждате, може също силно да отвлече вниманието ви от крайната цел. Така научих, че трябва да си сляп, за да си съсредоточен. Фокусът е един вид слепота. Сигурен съм, че повечето от вас могат да ме разберат, защото вие сте били съсредоточени върху целите си и постигането на успехи, като сте били слепи за други неща от живота. Културата, в която живеем, цени зрението повече от слепотата. Това е разбираемо. Ето защо на слепотата се гледа като слабост. Въпреки това - от слепотата и нейната слабост, от цялата ѝ слабост, аз извлякох много сили за житейското ми пътешествие. Когато изгубих воала на детската невинност, бруталната реалност на слепотата ме погледна в очите. Самосъжалението и чуждото снизхождение надвиснаха над мен със

застрашителна сила. Някои хора, сигурен съм, биха намерили извинение за мен, ако се бях провалил. Но за мен бе по-удовлетворително да скъсам с техните очаквания за посредственост и успешно да се ориентирам и договоря пътя си в живота. Дори и да е разрошило перата на онези, които са били истински загрижени за мен - помнете онези думи за човека, който не съжалева за себе си (смях). Днес изпитвам същото това чувство, докато си мисля как светът гледа на развиващите се страни в Африка и как дори някои от нас, африканците, гледат на нашето общество. Ние се държим с континента Африка като с дете с увреждане. И трябва да ви кажа, че дори след като изслушах речта на Чима Манде и тя по един брилянтен начин разказа своята история, по пътя ми насам аз забелязах как някой правеше анонс за моята благотворителна работа във Великобритания, Африка и други страни (слаб смях). Почти си помислих... Почти си помислих, че е било умишлено (смях). Затова трябва да направим така, че те да слушат ТЕД екс (слаб смях). Бях започнал да казвам, че се отнасяме с континента Африка като с дете с увреждане. Ние бързо намираме оправдание за неуспеха на това бедно дете. Африка е все още твърде млада, все още страда от колониализма, все още е ограбена, никога не е имала истински лидери... Очакваме неуспеха ѝ, когато всъщност наистина не можем да си го позволим. Но от време на време даден човек или група хора се появяват и решават да не намират извинение за неуспеха на това дете. Вместо това - те насърчават потенциала на това дете. Понякога самото дете решава да излезе навън, накуцвайки, и да стори нещо или необичайно, или разтърсващо, или простичко, дори когато няма причина да го прави или поне не и видима такава. Африка решава да остане сляпа за наглед непреодолимите трудности около нея и може би успява да стори нещо голямо и епохално или нещо тихо и простичко, като например това да не позволи нейната привидна недъгавост да я лиши от радостта на живота.

Приятели, бих искал в заключение да повтора тези три съвета или урока, които научих от слепотата - не оправдавайте неуспеха, по никаква причина и на никаква цена; вярвай, дори понякога да нямаш причина да го правиш; и накрая, като нямам предвид това в буквалния смисъл, трябва да сте слепи, за да сте съсредоточени. Много ви благодаря (силни аплодисменти)!

****ТЕД (на английски - Technology Entertainment and Design) е световна поредица от конференции, собственост на частна фондация с нестопанска цел, създадена, за да популяризира "идеи, ценни за разпространяване".*

За читателите на "Зари" преведе от английски:
Иван КАРАСТОЯНОВ

ОБЯВА „LG Wine Smart” за абонатите на Групата от началото на декември

Вече можем да купим телефон на лизинг, без да чакаме 6 месеца

От началото на месец декември "Mtel" започва разпространението на лимитиран брой телефони "LG Wine Smart". Устройствата придобиха популярност, тъй като са едно от изключенията с физическа клавиатура в морето от "тъч скрийн" модели. Поради интереса, проявен от незрящите, от оператора са се обърнали към "LG" и са получили картбланш за ограничено разпространение. Моделът няма да се продава свободно в офисите на "Mtel".

Право да го закупят ще имат членовете на ССБ, които същевременно са и абонати на Комуникационната група. За тази цел те трябва да се свържат с отговорника на Групата Александър

Велков, предоставяйки следните данни: ЕГН, титулярен номер и офис, където желаят да заплатят устройството. Вариантите за покупка са два – внасяне на цялата сума и лизинг. При втория се прилага тъй нареченият "reset" на договора. Чрез тази опция последният важи от настоящата дата на подписване за нов период от 2 години. При изчерпване на първоначално заявените от "LG" количества ще бъде направена допълнителна поръчка съобразно броя на абонатите, проявили интерес. Друга информация, също с позитивен знак, се отнася до отпадането на шестмесечното ограничение за закупуване на устройства на лизинг за нови абонати на "Mtel". По този начин новоприсъединяващите се към Групата вече ще могат да получат на кредит избрания телефон, таблет или лаптоп.

Цени за телефон "LG Wine Smart": в брой - 168 лева, на лизинг - 8,40 лева на месец (обща сума - 201,60 лева). Всички цени са с ДДС. Лице за контакт - Александър Велков, тел. 0899010114.

ПАЛЕЧКО Отгатнете гатанките на баба Тодора от Стара Загора

1. Хем живее в гората, хем гора му на главата. Що е?
2. Сура шура из гората, страх задава на децата в градовете и селата. Що е?
3. Рибар без сак, без мрежа, край гьол за риба чака. Но хваща той обаче такваз, която квака. Що е?
4. Сиво сиволанче, чучул чучуланче, с песни за гората гони небесата. Що е?
5. Живо, сиво, скокливо и безмерно страхливо, зеле му е обедът, в трънката спи и гледа. Що е?
6. Отдолу му лопата, отгоре му корито, а то в средата скрито. Що е?
7. Не е изгубила нищичко Тодора, а пък постоянно дири, рови в двора. Що е?
8. Колко му дълга снагата, дважд му са дълги краката, трижд му са леки крилата, само си хвърка и пее, и се пред мухи гордее, че му е остър ханджарят, та се страхува и царят. Що е?
9. Шарена тояга през полето бяга. Що е?
10. Аз съм гръмче, аз съм трънче, но "царица" ме наричат, моми, момци с мен се кичат и безкрайно ме обичат. Що е?
11. От дърво и аз се взимам, лешникова ядка имам, не съм орех, нито лешник, а пекат ме като грешник. Печен много ме обичат, но не знам как ме наричат. Що е?
12. Черни сливи от Елада, дето зиме сняг не пада, хем соленки, хем не хрускат, стиснеш ли ги - масло пускат. Що е?
13. Зелени патрончета на дъбови клончета. Що е?
14. Бод-бодило, пар-парило, край плета ни се родило, хванахме го с ръкавица, сготвихме го на чорбица. Що е?
15. В шушулчица се ражда, в гърненцето умира, а всеки му се радва, кога добре увира. Що е?

Отговори на гатанките:

1. Еленът 2. Мечката 3. Щъркелът 4. Чучулигата 5. Зайчето 6. Костенурката 7. Кокошката 8. Комарът 9. Змията 10. Розата 11. Кестенът 12. Маслините 13. Жълдите 14. Копривата 15. Бобът

Стихотворение

СРЕЩУ НОВА ГОДИНА

Леда МИЛЕВА

Спи, моя палава сестричке,
спят зайчета, щурци и птички.
След малко тихо през комина
ще дойде Новата година.
И кой каквото си сънува
наяве тя ще му дарува:
на катеричката - бадеми,
на Зайо - моркови големи,
на тебе - кукла за другарче,
на мене - шарено букварче.
Спи, някой идва през комина.
Дали е Новата година?

Царкинята върху граховото зърно

Ханс Кристиан АНДЕРСЕН

Имаше някога един царски син, който искаше да се ожени също за царкиня, само че за истинска. И тъй, той пропътува целия свят, но не можа да я намери. Наистина царкини имаше много, но дали бяха истински - това той не можа да узнае и ето защо се върна съвсем натъжен в къщи, с празни ръце. Да, нему се искаше да си намери истинска царкиня.

Една вечер се появи ужасна буря: засвяткаха мълнии, затрещяха гръмотевици, заваля дъжд като из ведро - просто да умреш от страх. Изведнъж на градските врати се похлопа и старият цар излезе да отвори.

Пред вратите стоеше една царкиня. Боже мой, на какво приличаше тя! От косите и дрехите й течеше вода, обувките й бяха прогизнали, но тя уверяваше, че била истинска царкиня.

"Добре, ние скоро ще узнаем това!" - помисли си старата царица. И без да каже нещо, тя отиде в спалнята, сне от леглото всички дюшеци и възглавници и сложи на дъските едно грахово зърно. Върху граховото зърно тя нареди двайсет дюшека и върху тях още двайсет пухени завивки.

И така, върху тая постеля сложиха царкинята да спи.

На сутринта я попитаха как е прекарала нощта.

- Ах, много лошо! - рече царкинята. - Цяла нощ почти не можах да затворя очи! Кой знае какво имаше в леглото! Аз лежах върху нещо тъй твърдо, че цялото ми тяло сега е в синини. Ужасна нощ!

Веднага на всички стана ясно, че тя е истинска царкиня. Тя беше усетила граховото зърно през два̀сет дюшека и през два̀сет пухени завивки. Тъ̀й нежна можеше да б̀де само една истинска царкиня. И царският син се ожени за нея. Сега той знаеше, че взема истинска царкиня. А граховото зърно изпратиха в музея, където то може да се види и днес, ако само някой не го е взел. Да, това не е приказка, а истинска история!

ПОКАНА Концерт

Хорът на слепите "Академик Петко Стайнов" има удоволствието най-учтиво да ви покани на своя тържествен концерт по случай 80-годишния си юбилей, който ще се състои в зала "България" на 19 януари 2016 година от 19 часа. Патрон на събитието е кметът на Столична община г-жа Йорданка Фандъкова.

Заповядайте да отбележим заедно празника! Доведете приятели!

ВХОД СВОБОДЕН!

ПРАЗНИЧНО Ромската Нова година

Банго Васил, Банго Васили и Банго Василий (Васильовден), наричан още Василица, е най-големият празник на ромите. Това е циганската Нова година. Празнува се по стар стил и празненствата траят 2-3 дни.

Вечерта на 13 януари цялото семейство се събира къщи. Майката готви птица с ориз или с кисело зеле. Докато я приготвя, мълчи. Във всяка къща се точат баници, баклави, младите жени чистят къщата и лъскат съдовете, всичко трябва да блести от чистота. Правят и сарми. Когато всичко е готово, слагат трапезата на пода в средата на стаята и нареждат хляба и гозбите. Запалват свещи, по-младите целуват ръка на по-възрастните и искат прошка. Стопанинът разчупва питката, в която има златна пара, пазена и предавана от баща на първородния син. Чак тогава сядат около трапезата. Ядат, пият, играят, веселят се. Посред нощ пристига Банго Васил (в превод - Куцият Васил), който е пътувал три дни и се е борил с големи трудности по пътя. Затова е ранен, брадясал, уморен. Той е обикновено едър, гласовит, сръчен и щедър. Има добра дума за всекиго, пожелава късмет и здраве, щастие на възрастните, а на децата раздава подаръци. На Василица сутринта децата обикалят съседските къщи и сурвакат за здраве, благополучие, късмет, плодородие. Вярва се, че от тяхната благословия и "лек крак" зависят щастieto и късметът.

Легенди за Банго Васил

Има многобройни легенди за Банго Васил, който спасил циганите от изстребване. Една от тях разказва - веднъж циганите огладнели и за да се заситят, започнали да берат и да ядат къпини. Целите се нацапали с тях и тогава ги видял дяволът. Уплашил се, че станали по-дяволи от него и решил да ги изстреби. Подмамил ги да минат по един мост и като тръгнали по него, мостът започнал да се руши, а те да падат във водата и да се давят. Тогава на помощ им се явил Банго Васил (Куцият Васил) и започнал да гони дявола, защото имал заръка от Бога да пази циганите. Дяволът се скрил, а Банго Васил започнал да се моли на Бог и мостът взел да се затваря. Те успели да преминат и били спасени. Източникът на тази притча е циганска читанка, в която има още много варианти на легендата и подробно описание на празника Василица. Другата легенда е свързана със спасението им от двамата светци, които те почитат – свети Василий и свети Георги. всички се оплаквали от циганите и Господ заповядал на светиите да ги изстребят. На свети Василий и свети Георги им дожаляло и скрили по едно циганче, единият едно момче, другият едно момиче. Минало време, дошъл празник. Седнали да празнуват, но нямало никаква веселба. Тогава двамата светци довели децата, които спасили. Циганчетата започнали да пеят и да танцуват. Настанала веселба. Разбрали, че и без тях не бива. Така циганският род бил спасен.

Интересна е и легендата, която обяснява защо на някои места е предпочитан петелът като жертвено животно. Някога османлиите взимали кръвен данък от всяко семейство. Те слагали червен знак на вратата на къщата, откъдето вече са взели дете. В една циганска къща имало само една рожба и за да я спасят, заклали петел и с кръвта му намазали вратата. Османлиите видели знака и отминали. Оттогава се празнува с петел, а на децата се слага от кръвта му точка върху челото.

РАЗКАЗ Бъдни вечер

Вървя по потъналата в коледни елхи и разноцветни лампи лондонска улица Оксфорд Стрийт и примигвам срещу блестящите прожектори, превърнали полумрачния зимен следобед в сияещ летен ден. Около мен, край витрините, като някаква дълга тъмна река, в която плуват човешки лица, тече тълпата. Отляво и отдясно витрините разиграват неоновии игри, неизбежно придружавани от воя на високоговорителите, които бълват неспирно поп музика, сякаш се опитват да удавят всякакви човешки гласове. Човек има чувството, че тази студена и доста грозна улица в тези дни е превърната в нещо невероятно, някакво съчетание на приказност и лудост. И дори пушекът, който струи от мангалите с печени кестени, придава на общата картина витлеемска мистериозност. Зад цялата тази оргия от светлини и звуци стои съвсем прозаичната причина – купуването на коледните подаръци. Такава е целта на всеки около мен, такава е и моята цел. Пред мен възрастен гражданин вади от джоба си дълъг списък, в който вероятно фигурират всички роднини, дори ония, които човек едва ли вижда и среща от години. И аз имам такъв списък. И зная, че моето име също фигурира в нечии списъци. Защото такъв е обичаят. Вероятно измислен не от християните, а от търговците като практическо доказателство за любовта към ближния. Малцина са щастливи от подарени думи. Огромното мнозинство признава само подарени вещи. Всякакви вещи. От най-символични до най-практични. Според човека. Според чувството. А най-често според кесията. Ако нямате достатъчно пари, директорът на вашата банка ще ви даде.

Това е единственото време в годината, когато банковите директори са сантиментални. И може би единственото време, когато продавачите в магазините са груби, защото са изтощени от нестихващия напор на купувачите, от непоносимите им капризи и досадна до смърт колебливост. И все пак търговията изглежда върви добре, защото все по-често виждам претоварени с пакети ръце, които

бързат към паркираната кола или към зиналата огнена уста на метрото.

На първия ден на Коледа край някаква дълга маса, събрала всички възможни и невъзможни членове на фамилията, тия пакети ще се отворят и ще започне истинска престрелка с подаръци. Всеки всекому. Това е най-съществената част на съвременна западна Коледа. Останалото се допълва от препиването, преяждането и забавленията. А аз ще стоя като африканец в царството на ескимосите и ще си мисля за отдавна отминала Бъдни вечер, за отдавна изчезнала българска Коледа. За времето, когато на земята нямаше неонов светлини, нямаше поп музика, не се разменяха лицемерни подаръци, не се пращаха картички, нямаше телевизия и хората не се събираха за една измислена вечер, а живееха заедно цял живот.

Тогава бяха зимите на дебелия сняг. Из Софийско по Коледа натрупваше такъв сняг, че понякога само комините на къщите оставаха да стърчат и когато снеговалежът спреше и настъпеше нощен "ясник", тогава най-злият студ разтваряше ледената си уста и сковаваше реки, кладенци, чешми, и хапеше всяка открита човешка плът. Селяните в Сливница, където живеехме, се радваха и на снега, и на студа.

Снегът значеше берекет, студът – здраве.

Някъде под този дебел сняг в моята памет стои едно почти безплътено, призрачно утро, когато кучетата в нашия двор залаяха настървено и само след миг гръмна хор от нестройни, силни гласове:

"Бог се роди, Коледа!"

Това бяха първите селски коледари, седем или осем души, от които най-малкият беше в първо отделение, а най-големият беше войник. Те бяха от долната махала и бяха тръгнали веднага след полунощ, за да могат да обходят повече къщи. Всички бяха облечени в топли кожуси с вълнени качулки и носеха през рамо големи торби, а на рамо дълъг дрян прът, на който нанизваха колачите. Всяка година в деня преди Бъдни вечер майка ми и жените от махалата месеха тия невероятни колачи с формата на малки венчета. Доставяха се купища орехи, плодове и дребни пари и винаги се изпитваше тъжно суеверие, ако не дойдеха много коледари. Ала те следваха просто едни след други. Майка ми излизаше на вратата с цяла тава колачи и други подаръци, изслушваше песента и после даряваше коледарите поред. И тъкмо първата коледарска група беше сигнал и за мен да тръгна. Отначало тази работа ме плашеше – беше студено, мрачно и из селото имаше толкова много зли кучета, но у дома, както и навред из Шопско, се смяташе, че ако не си коледар (и куче не те ухапе отзад поне два пъти), никакъв мъж няма да излезе от тебе. От друга страна, приятелите ми от училище и техните батковци никога нямаше да ми простят подобно дезертъорство. И някъде към четири и половина аз закрачвах на опашката на нашата група, нарамил някаква неимоверно голяма торба и дрянвия кривак на нашия съсед дядо Рангел. После аз слушах пискливия си глас да реве пред нечия врата: "Бог се роди, Коледа!" или "Станенине господине, добри сме ти гости дошли, добри гости коледари" и т. н. Вратата се отваряше и на прага заставаше домакинята, почти винаги с голямо сито в ръка, препълнено с колачи, ябълки, орехи, бонбони. В онези времена хората бяха много щедри. Те пълнеха торбите ни, така че само след няколко къщи аз едва се движех под тежестта на торбата си, а прътът с колачите все по-заплашително се накланяше надолу.

"Влезте де, влезте вътре да се огреете" – канеха ни на повечето места и ние се намъквахме в дълги "одаи" с измазан под от пръст с неизбежната миризма на турския и чудния дъх на прясно опечен хляб. За мен, градското момче, това беше друго царство, изпълнено с топъл полумрак и най-чиста сърдечност. Понякога ни даваха греяна ракия, а на друго място вино, докато селският поп (помня много добре) ни покани на... чаша чай.

"Отче – попита го моят приятел Стоянчо, – пие ли Господ чай?"

Отецът се засмя и каза, че Господ е създал чая, за да го пият хората, а не сам Той да си го пие. Мисля, че най-много ни се радваха бабите, особено по-старите. Там ние целувахме пропукани, сбръчкани или костеливи ръце, които след това разрошваха косите ни и в добавка получавахме скришом по някое левче или пък "шекерче". Захарта в ония години се смяташе из Шопско за драгоценен подарък.

След около два часа "коледуване" гласът ми пресипваше и скърцаше горе-долу като вратата на нашата барака, а бузите си и носа си не усещах повече, като че природата си ги беше взела обратно. Но нашият главатар беше заповядал категорично, че ще продължим, докато неговият прът не се запълни догоре с колачи. А той сякаш беше нарамил един от пилоните, на които военните издигаха знамето.

"Че защо са ти толкова колачи!" – протестирахме ние, по-малките и по-премръзналите. "Да се убиеш,

не можеш да ги изядеш!"

"Че аз няма да ги ям! – отвръщаше той. – Но е казано прътът да се напълни догоре и щом е казано, така ще бъде..."

Думата "казано" имаше за мене задгробен смисъл. Много любопитствах "къде" и от "кого" е казано, но никога не посмях да запитам, за да не ме уличат в неграмотност.

С развиделяването и с нашата умора очарованието на коледарското пътешествие почти изчезваше и малко преди обед, отмалели, изтръпнали и премръзнали, но с гордото чувство за изпълнен дълг, ние се дотъряхме до домовете си. А в това време у дома, както и във всички къщи се развиваше трескава дейност.

От всички традиции, обичаи, обреди и празненства, които вековете са съхранили в живота на българите, няма нищо по-красиво, по-съдържателно и по-завладяващо от старата българска Бъдни вечер. За разлика от моите градски връстници бях щастлив да живея в семейство, където традицията се зачиташе най-строго и се предаваше задължително от поколение на поколение. По-късно никога не приемах, че имаше хора, които прекарваха Бъдни вечер на маса, а не слагаха софрата на пода. И сякаш всеки път чувах гласа на дядо ми да казва:

"Само поганците ядат на маса тази вечер!"

Едва ли някой от роднините ми беше религиозен в сериозния смисъл на думата, но традицията сама за себе си беше задължителна религия. Да правиш това, което са правили баща ти, дядо ти и прадядо ти, винаги се смяташе, че дава смисъл на живота, че човек не е случаен самотник, а продължител на много дълъг и много силен род.

За нас, децата, тази вечер имаше най-силно обаяние, защото на нея всички се събираха и целият рояк от братовчеди, братовчедки, чичови стринки, вуйчовци, вуйни и т. н. нахлуваше като шумно празнично шествие у дома, сякаш за доказателство колко сме много и колко сме силни. Изведнъж изчезваше самотата на нашия дом, глъч и врява изпълваха всички стаи, в които мъжете дълбокомислено говореха за „мъжките“ работи по света, а жените разискваха минали погребения и бъдещи сватби.

Дядо ми, заедно с някои от чичовците, донасяше кош със слама, която разпиляваха равномерно в средата на голямата стая, след което баба ми разстилаше отгоре огромна шарена черга. Върху нея вече поставяха месали, които по-късно щяха да бъдат заменени с покривки. Около този голям кръг се нареждаше цялото население, като всеки сядаше било по турски, било просваше краката си назад и се подпираше на лакът. В средата се поставяше хлябът за Бъдни вечер (пълен с късмети), разбира се, върху него се забождаше и запалваше дълга свещ, после другото пространство се запълваше с тиквеник, баницы, абсолютно задължителните сарми и неизбежния накрая ошав. На Бъдни вечер никой месо не ядеше. В ония години елхата беше все още европейска измислица. Но кой имаше нужда от лъскавите дрънкулки, с които по-новите поколения щяха да окичват празниците? После идваше най-силният момент, когато всички ставаха на крака и дядо ми, държейки лопата с горящ и димящ тамян, започваше молитвата. По-късно баща ми, а след това аз, щяхме да произнасяме същата тази молитва, която иде някъде от дълбините на Средновековието и която в софийските села все още произнасят. Паметта ми пази с любов тази картина на изправени гологлави мъже, на жени, застанали в тържествено мълчание, и на деца, които се гледат учудени едно друго. Като че в този миг, когато се чуваше един-единствен глас и ни обграждаше голямата тъмна тишина на зимата, ние чувствахме, че се докосваме до оная всеобща сила, която носеше всички тайни на света. Ние се чувствахме приобщени към нещо голямо и достойно, което щеше да ни придружава цял живот. След "Амин" трябваше да се обиколи къщата, трябваше да се отиде в обора при животните, при кошерите с пчелите, при кокошките, за да се прогони всичко зло и миризмата на тамяна да обещае добра година. Едва когато лопатата с тамяна се върнеше обратно, можеше да започне вечерята. Дядо ми започваше да разчупва от голямата пита с късметите. И до ден днешен виждам огромните му напукани ръце да чупят хляба и да го подават наоколо по реда на старшинството. И същевременно се отчупваше хляб за отсъстващите и за мъртвите. Ние моментално разтваряхме подаденото ни късче, за да дирим някакъв късмет – пара, който символизираше богатство, дрянова клонка, която символизираше здраве, тресчица, която символизираше щастие в дома, и т. н. Докато се ядеше, никой не биваше да става, а всички накрая трябваше да станат заедно, за да се запази единството на рода. Имаше още куп правила и поверия за тази вечер, които времето е поизличило в паметта ми, но зная, че баба ми непрекъснато отделяше от

трапезата за някакви нейни магически цели. Всичко завършваше с неизбежното комарджийство, разиграване на орехите, което хвърляше нас, децата, в луд възторг.

При някои от нашите съседи тази същата вечер предлагаше цели театрални представления. Те отиваха в градината, където се спираха пред всяко безплодно дърво и се водеше класическият диалог. Един от мъжете замахваше с голямата брадва и викаше: "Сега ще те отсека!". Друг го питаше: "Че защо ще го отсечеш?". "Ами оти не ражда" – отговаряше първият. "Чекай! – викаше вторият. Тая година ще роди!".

С годините сякаш да видя, че из цяла България имаше такова невероятно разнообразие на коледни обичаи, което само народ с дълъг живот и огромна фантазия би могъл да създаде. Всичко беше такава чудна смесица от суеверни символи, чрез които традицията на миналото се заставяше да гадае живота в бъдещето. През тези вечери нашият живот някак загубваше своята делнична реалност и започваше да плува в свят на приказност и фантазия, където всяка вещ, всеки образ съдържа благословия, заклинание или проклетие.

Когато гледам назад, струва ми се, че през тази вечер, докато гореше "бъдникът", всички – и възрастни, и млади – ставаха деца и може би в това връщане назад, в това откъсване от суровата действителност на живота и заменянето, макар и за една-единствена вечер, с фантастичния свят на децата човек обновяваше мисълта си и чувството си.

А плътното обкръжение на близките, техните лица, усмивки, погледи, думи сякаш преутвърждаваха, че ние не бяхме сами, че бяхме част от голямо и дълголетно дърво, което имаше своя Бог, своя традиция и свои плодове.

Георги МАРКОВ

Текстът е публикуван в брой 87 на списание "Християнство и култура".

СЛЕПИТЕ ПО СВЕТА Индия

Може да звучи невероятно, но в Индия за слепите се полагат много грижи и внимание. Там има Национална асоциация за слепите - NAV India, както и Комисия за образование на слепите. Асоциацията гарантира безплатно образование и рехабилитация на слепите деца и студенти, както и подпомагане за всестраниното им развитие, като разчита на бюджетни средства и частни дарения. Осигуряват се безплатно брайлови комплекти, които съдържат основни образователни устройства по аритметика, геометрия и други. Освен това слепите ученици и студенти получават месечни стипендии. В различни части на страната са създадени над 50 специализирани училища, но също така се провежда и интегрирано обучение в другите училища.

И нещо много интересно - правителството в Индия със съдействието на доброволчески организации провежда обучение на слепи деца чрез модела "Пътуващ учител". Пътуващите учители преминават през специализиран курс на обучение за работа със слепи деца. Те обучават децата чрез брайловата азбука, специални аритметични и геометрични устройства, тактилни карти. Провеждат подготовка за ежедневни дейности, мобилност, семейно консултиране, помагат за по-добра връзка между детето и училищните власти.

Тъй като слепите деца страдат и от допълнителни увреждания като аутизъм, умствена изостаналост, хиперактивност и други, пътуващите учители обучават децата в двигателни, комуникативни и сетивни умения, дори и в умения за самозащита. Те присъстват на родителски срещи, организират социални събирания, празници, лагери, помагат за избора на професия.

Слепите ученици и студенти активно участват и в спортни дейности, имат си свои спортни отбори. Накратко - в Индия за слепите се осигуряват необходимите грижи за тяхното успешно интегриране в обществото и за техния по-добър живот.

По материали от Интернет

СПОРТ Отворен турнир за купата на България

На 21 ноември 2015 г. в София се състоя Отвореният турнир за купата на България по голбал. В състезанието взеха участие общо 7 отбора от страната и чужбина. Организатор беше Спортен клуб за интеграция "Витоша" с председател Стела Стефанова. Стела и нейният екип се справиха на висота и представиха държавата подобавашо. Проявата беше и държавно първенство от календара на федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания". Финансовото обезпечаване осигуриха федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания", РСО София към Съюза на слепите в България и СКИ "Витоша". Турнирът се подкрепи от Българската параолимпийска асоциация, "Кока-Кола" и "Успех Филтър ССБ" ЕООД София.

Събитието се отрази от Българската национална телевизия. Съдии на турнира бяха рефери от България, Гърция и Румъния.

Финалът беше повторение на миналогодишния, но само що се отнася до участниците, тъй като се получи съвсем различен резултат. Отборът на "Витоша" не остави никакви съмнения кой е в по-добра спортно-техническа форма и разгроми съперника си с 10 гола разлика.

Наградите връчиха председателят на БПА Илия Лалов, председателят на клуб "Витоша" Стела Стефанова и председателят на ФСХЗУ. На награждаването имаше представители и от екипа на кмета на район "Студентски" Димитър Дилчев, които също поднесоха част от плакетите на отборите.

Крайно класиране:

1. СКИ "Витоша" - Софийски университет
2. УСК "Болид" - София
3. Румъния
4. Босна и Херцеговина
5. "Пирсос", Гърция
6. "Пирсос" - младежи, Гърция
7. "Атлет" Варна

ТЕХНОЛОГИИ Как слепи разработчици създадоха смартфон за незрящи

Група незрящи предприемачи от Русия планират да представят разработен от тях смартфон на международния пазар. Смятат да започнат от САЩ, Скандинавия и Израел.

Специалният смартфон за незрящи ElSmart е хибридно устройство с вграден мобилен телефон, опция за прослушване на аудиокниги и GPS навигация. С неговата помощ могат да се разпознават банкноти, да се определя нивото на осветеност, да се идентифицират предмети.

"Когато започнахме, няхахме опит в разработването на смартфони. Ако знаехме с какво се захващаме, щяхме да си помислим още", казва директорът на компанията "Елита Груп" Анатолий Попко.

Помогнало това, че в разработката на новия смартфон са участвали най-добрите незрящи програмисти и инженери от различни региони на Русия.

Android с бутони

Преди няколко години сензорните телефони изместиха телефоните с копчета. Разработчиците от "Елита Груп" още тогава се замислят над това как да ги направят достъпни за незрящите. "Компанията "Епъл" например е измислила интерфейс, който позволява на незрящите да го ползват. Но много от тях са свикнали с бутоните. И ако незрящите младежи с лекота усвояват iPhone и Android, то за по-възрастните това не е лесно", пояснява Попко. Предприемачите също така са били стимулирани от икономическата криза и от падането на рублията - цената на вносните артикули в Русия нарасна двойно. Един от членовете на екипа е талантливият незрящ програмист Олга Яковлева - автор на синтезатора на руска реч. Програмата Blind-Droid Wallet, позволяваща да се определя стойността на банкнотите, предприемачите пускат за свободен достъп в Google Play. Нейните автори са искали тя да бъде безплатна за потребителите. "Елита Груп" решава да подкрепи проекта и заплаща за използването на приложението.

Според думите на Попко, ElSmart първоначално се е разработвал с английски интерфейс с цел излизането му на международния пазар. Сега той се тества в Русия. Предварителната цена за крайния потребител ще бъде около 450 долара. Компанията планира да разпространява смартфона с помощта на партньорите си. Те ще отговарят за локализацията. Разработчиците отбелязват, че ElSmart не е технологична новост, просто в него е събрано всичко най-добро от достъпните технологии за незрящи. "Всичко, което прави ElSmart, могат да го направят и обикновените смартфони" – казва Павел Осипов, ръководител на направление "Технологии на възможностите" на фонда на слепите и глухите "Съединение". "Но за да го използват незрящите, трябваше да полагат усилия. Всъщност ElSmart облекчи за тях възможностите на Android, което улесни живота им", допълва той.

Как незрящите в Русия се отказаха от нелегалното програмно оборудване?

"Елита Груп" вече повече от 10 години представя на руския пазар продукцията на водещи световни производители. "Ние сами използваме това, което предлагаме на останалите", казва Нусрет Адигезалов - незрящ предприемач и учен, основател на компанията. Той е родом от Азербайджан, една от бившите републики на Съветския съюз. Адигезалов започва да губи зрението си през последните курсове на следването си в института, а в Москва пристига вече незрящ.

Производството на оборудване за инвалиди в Русия се регулира от държавата. В резултат на това, според Попко, местните разработчици правят "евтини и некачествени неща", а незрящите "използват това, което им се предоставя". "Елита Груп" започва да внася в Русия качествена импортна техника и бързо се налага като лидер сред доставчиците на оборудване за незрящи. Дейността на компанията започва от това, че помага на незрящите в Русия да придобият лиценз за използването на програмата за екранен достъп Jaws, производство на американската "Freedom Scientific". "До този момент на незрящите в Русия им се е налагало да използват нелегално програмно оборудване", разказва Попко. Сега "Freedom Scientific" е стратегически партньор на "Елита Груп". Сред другите ѝ партньори са японската компания "Shinano Kenshi", немската "BAUM Retec", британската Daylight и други водещи световни производители.

Виктория ЗАВЯЛОВА

Използван източник - "Руски дневник"

ЮБИЛЕЙ Проходването на хора на слепите

С Марин МАТЕВ разговаря Ангел СОТИРОВ

Марин Матев е единственият жив от 48-те пионери на Професионалния хор на слепите. И въпреки че е на почти 88 години, Марин е с изумително запазен интелект и свръхслужлива памет. Той е самата жива история на този хор, по-точно на неговия професионален период.

- Как попадна в Професионалния хор на слепите?

- След завършването на софийския Държавен институт (училище) за слепи през лятото на 1947 г. си отидох за два месеца на село. В средата на август се върнах в София и започнах работа в кошничарската работилница "Съгласие". През следващата година кандидатствах заедно с много други за работа в сформирания се Професионален хор на слепите. И се оказах сред тези 48 късметлии.

- Кои бяха най-големите затруднения на проходящия професионален хор?

- Първо - липсата на постоянно и подходящо място за нашите репетиции. Започнахме в салона на софийския Държавен институт за слепи, но там не можехме да останем задълго. Втори голям проблем бе липсата на репертоар. Наистина академик Петко Стайнов ни предостави две югославски песни, едната от които бе "Жалба за телето", на другата авторът бе някой си Готовац, хърватин ли беше, или сърбин, не мога да кажа. Учихме и песни на Николай Бехтерев, Михаил Шекерджиев, Парашкев Хаджиев. Друго голямо затруднение се оказа тъжното обстоятелство, че само няколко души от нас можеха да четат ноти. Това бяха Карамфилка Петкова, Христо Маринов, Никола Димитров - Французина и още един-двама, а и облеклото на повечето от нас бе доста опърпано.

- Каза облеклото - кога се сдобихте с униформено облекло?

- Чак след 4-5 години, през 1952-1953 година, ако не ме лъже паметта. Тогава на жените дадоха бели блузи, а на мъжете бели ризи. Но си концертирахме с нашите собствени обувки, поли и панталони. Това бяха години на голям недоимък, на купонна система за много стоки.

- Как се организираха вашите първи концерти?

- Те са организираха от хоровия секретар Боянка. Поради липса на пари те бяха в София и нейните близки околности. До предприятията, читалищата, клубовете и въобще до местата, където щяхме да концертираме, пътувахме с градския транспорт. Концертите ни бяха само от една част с продължителност 30-40 минути.

- Безплатни ли бяха за публиката?

- Да, винаги бяха безплатни.

- Колко време работи в хора?

- В него работих до 1991 година или цели 43 години!

- И накрая, разкажи някоя весела случка от живота на хора?

- Когато от Пловдив тръгнахме за село Лилково, където имаше бригадирски обект, своят съгражданин Георги Димитров - Томбула, също сляп, ни викаше твърде въодушевено: "Хайде, напред към бригадирите! Да живее Стефан Ненков (тогавашен председател на ССБ), да живее Йосиф Сталин!!!". А по тогавашните правила "да живее Йосиф Сталин" трябваше винаги да е на първо място - в случая да предхожда "да живее Стефан Ненков". Поради своя алкохолен ентузиазъм Томбула се беше малко пообъркал. А до изключването на Тито от Коминтерна през юни 1948 г. почти 4 години също скандирахме и то много често: "Сталин, Тито, Димитров".

